

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	4. februar 2021

Sak 009-2021

Regional delstrategi pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring

Forslag til vedtak:

1. Styret slutter seg til regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring.
2. Delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring gjøres gjeldende for helseforetakene i *Oppdrag og bestilling 2021* og legges til grunn for utviklingen av spesialisthelsetjenestene i Helse Sør-Øst.

Hamar, 26. januar 2021

Cathrine M. Lofthus
administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

Regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring skal bidra til å realisere Helse Sør-Østs visjon og mål i Regional utviklingsplan 2035. Strategien legges i denne saken fram for behandling i styret.

2. Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

Bakgrunn

Helse Sør-Øst RHF vedtok i 2017 (sak 106-2017) *Regional strategi for kvalitet, pasientsikkerhet og HMS 2018-2020*. Det er således behov for en revisjon av denne, gjeldende fra 2021.

Helsedirektoratet har utarbeidet en *Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring 2019-2023*. I *Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023* forutsettes det at den nasjonale handlingsplanen operasjonaliseres på alle nivå i helsetjenesten. Det fremgår av oppdragsdokumentet fra Helse- og omsorgsdepartementet til Helse Sør-Øst RHF i 2020 at den nasjonale handlingsplanen skal legges til grunn for utvikling av tjenesten. På bakgrunn av dette er det utarbeidet en ny delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring for Helse Sør-Øst (vedlegg 1).

Prosess

Arbeidet med delstrategien har involvert medlemmene i det regional innsatsteamet for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet, og det har vært bred involvering i prosessen blant annet fra helseforetakene, brukere og tillitsvalgte. Det er i november og desember 2020 gjennomført en innspillrunde, hvor helseforetak og private ideelle sykehus i regionen, sentrale brukerorganisasjoner, fagforeninger og andre interessenter har hatt mulighet til å gi innspill. Innspill er deretter innarbeidet i delstrategien. Videre er utkast til delstrategi behandlet i direktørmøtet hvor alle de administrerende direktørene i helseforetakene i regionen deltar.

Grunnlagsdokumenter

Følgende forskrift, nasjonale og regionale dokumenter er lagt til grunn i arbeidet:

- *Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten*
- *Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring 2019-2023*
- *Regional utviklingsplan 2035 - Helse Sør-Øst (styresak 114-2018)*
- *Regional strategi for kvalitet, pasientsikkerhet og HMS 2018-2020 (styresak 106-2017)*
- *Rammeverk for helse, miljø og sikkerhet, Helse Sør-Øst 2015-2020 (styresak 067-2015)*
- *Helse Sør-Øst rammeverk for virksomhetsstyring (styresak 085-2020)*

Mål

Mål for delstrategien er å:

- Redusere risiko for pasientskader
- Redusere uønsket variasjon i tilbud og kvalitet på tjenestene

Satsingsområder

Bakgrunnen for valg av satsingsområder er nærmere beskrevet i et eget dokument, «Kunnskapsgrunnlaget» (vedlegg 2). Satsingsområdene er valgt ut basert på en gjennomgang av overordnede føringer og relevant litteratur, innspill fra helseforetak, sykehus, brukerrepresentanter, tillitsvalgte og vernetjeneste.

Delstrategien er bygget opp rundt følgende fem satsingsområder:

- Øke pasientens helsekompetanse
- Utvikle mer sikkerhetsorientert ledelse
- Øke kompetanse om pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring
- Styrke regionenes innsats innen nasjonale satsinger
- Forbedre systemer og stryktyrer for virksomhetsstyring

Under hvert satsingsområde er det beskrevet overordnede tiltak. Tiltakene er utformet slik at disse kan operasjonalisere i alle helseforetak og sykehus, innenfor alle tjenesteområder og ulike kontekster, både innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling, psykisk helsevern og somatiske tjenester inkludert støttefunksjoner.

De fem satsingsområdene omtales i mer detalj i det følgende:

1. *Øke pasientens helsekompetanse:* Behandlingsmuligheter kan reise mange spørsmål, og beslutninger skal tas i samhandling med pasienten. Det er derfor en nasjonal satsing å styrke befolkningens helsekompetanse, det vil si personers evne til å forstå, vurdere og anvende helseinformasjon for å kunne treffe kunnskapsbaserte beslutninger relatert til egen helse. Pasient- og pårørendeopplæring, reell medvirkning fra pasienter/brukere/pårørende og kommunikasjon inngår som viktige elementer i dette, noe som også er vektlagt i den regionale delstrategien.
2. *Utvikle mer sikkerhetsorientert ledelse:* I helsetjenesten er arbeid med sikkerhet sentralt innen mange områder, som alle styres av ulike lover og forskrifter. En sikkerhetsorientert ledelse ser sammenhenger mellom de ulike områdene. En sikkerhetsorientert ledelse er også opptatt av å lære av feil (Safety I) og av alt det som går bra, samt å drive risikostyring (Safety II). Den regionale delstrategien peker på tiltak knyttet til bedre integrering av arbeidet med HMS og pasientsikkerhet, legemiddelsikkerhet, sikkerhetskultur og lederstøtte.
3. *Øke kompetanse om pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring:* Systematisk arbeid med pasientsikkerhet krever både profesjonskunnskap og forbedringskunnskap. Dette vil kunne gi økt kvalitet og reduksjon av uønskede hendelser i tjenesten. Den regionale delstrategien trekker spesielt frem behovet for at både ledere, medarbeidere og brukere utvikler kompetanse i forbedringsarbeid, og har tilgang på personer som kan veilede i forbedringsarbeid. Å bygge kompetanse i sikkerhetsstyring og kompetanse i teamarbeid er også trukket frem. Det er dokumentert i flere studier at svikt i teamarbeid (for eksempel kommunikasjon) er en viktig årsak til uønskede hendelser, og at teamtrening kan ha stor betydning for å forebygge slike hendelser.

4. *Styrke regionens innsats innen nasjonale satsinger:* For å redusere pasientskader er det nødvendig å følge opp og forsterke den regionale innsatsen i arbeidet med eksisterende nasjonale satsinger. I delstrategien er det spesielt vektlagt behov for erfaringsdeling når det gjelder implementering av tiltakspakker/faglig råd fra «I trygge hender 24-7». Oppfølging av handlingsplaner for smittevern og antibiotikaresistens er sentrale tiltak. Delstrategien peker også på tiltak for å redusere helsetjenesteassosierte infeksjoner. Helhetlige pasientforløp og pakkeforløp er sentrale nasjonale satsinger som trekkes frem i delstrategien.
5. *Forbedre systemer og strukturer for virksomhetsstyring:* I delstrategien understrekes det at arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring skal være en integrert del av virksomhetsstyringen, og at systemer og strukturer skal forbedres og tilrettelegges for dette. Det gis føringer for videre utvikling av melde- og forbedringssystemene, kvalitetsmålinger, erfaringsdeling og etterlevelse av fagprosedyrer.

Gjennomføring

Delstrategien er overordnet og utformet på en slik måte at hvert fagfelt og alle aktører skal kunne følge den opp. Ledere har et særskilt ansvar for at disse målene nås og er en viktig målgruppen for delstrategien.

Det forutsettes at helseforetak og sykehus utarbeider lokale handlingsplaner basert på delstrategien. Dette vil følges opp av det regionale helseforetaket gjennom ordinære styrings- og rapporteringslinjer og andre relevante arenaer, inkludert i regionalt innsatsteam for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.

Delstrategien skal kunne legges til grunn for arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring når det gjelder spesialisthelsetjenester som leveres av private avtaleparter, og mange av tiltakene vil også være relevante for avtalespesialister.

3. Administrerende direktørs anbefaling

Regional utviklingsplan for Helse Sør-Øst angir mål for utviklingen av spesialisthelsetjenesten i regionen, og det er viktig at gjeldende strategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring understøtter regional utviklingsplan.

Delstrategien peker på fem satsingsområder som skal bidra til å redusere risiko for pasientskader og uønsket variasjon i tilbud og kvalitet på tjenestene. Administrerende direktør mener delstrategien er kunnskapsbasert og relevant for de mest sentrale utfordringene når det gjelder pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring.

Regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring er utviklet med involvering av brukerutvalg, konserntillitsvalgte og konsernverneombud, samt alle helseforetak og private ideelle sykehus i regionen. Videre har utkast til delstrategi vært på en bred innspillrunde, inkludert til sentrale brukerorganisasjoner og fagforeninger.

Det er administrerende direktørs vurdering at foreliggende forslag til regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring gir en god retning for det videre arbeid innen dette området. Det vil i det videre arbeid være nødvendig å følge opp regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring gjennom de ordinære styrings- og rapporteringslinjene. Styret vil bli orientert om dette arbeidet.

Administrerende direktør anbefaler at styret slutter seg til regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring. Videre anbefaler administrerende direktør at delstrategien gjøres gjeldende for helseforetakene i *Oppdrag og bestilling 2021* og legges til grunn for utviklingen av spesialisthelsetjenestene i Helse Sør-Øst.

Trykte vedlegg:

- Vedlegg 1: Regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring
- Vedlegg 2: Regional delstrategi for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring – kunnskapsgrunnlag

Utrykte vedlegg:

- Ingen